

*До разової спеціалізованої вченої ради
Міжнародного гуманітарного університету*

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора

Притули Анатолія Михайловича

**на дисертацію САРА Олександра Васильовича на тему
«МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПУБЛІЧНИМИ
ЗАКУПІВЛЯМИ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА»,**

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність дослідження. Закупівля послуг у сфері будівництва залишається однією із найважчих предметів закупівлі. Під час дії правового режиму воєнного стану замовнику слід врахувати положення постанови Кабінету Міністрів України № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування», окрім звичних для нього норм Закону «Про публічні закупівлі». Також у воєнний час чимало відбулося динамічних змін як у будівельних нормах, так і в закупівельних (закупівля капітального ремонту об'єктів, пошкоджених в результаті воєнних дій, тощо).

Ураховуючи вищевикладене, дисертаційне дослідження Олександра Сари має актуальність і наукову цінність.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Подане дослідження відповідає встановленим вимогам. Тема автором розкрита та розглянута в контексті аналізу теоретико-методологічних, експертних та практико-прикладних

підходів щодо методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва.

Важливим чинником виваженості й обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження Олександра Сари є використання і належне опрацювання достатньо вагомого списку використаних джерел, що включає в себе значну кількість підзаконних нормативно-правових актів, судової практики, міжнародних договорів та наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, присвячених дисертаційному дослідженню.

Автором при написанні дисертації використано власний багаторічний досвід роботи в прокуратурі з протидії порушеній проблемі.

Дисертаційна робота Олександра Сари узгоджується з завданнями Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки від 20.05.2015 року № 276, Стратегії національної безпеки України від 14 вересня 2020 року № 392, Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки від 11.05.2023 р. № 273, а також Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016-2020 роки, визначених 03.03.2016 року Національною академією правових наук України.

Правильне визначення об'єкта і предмета дослідження, формулювання на цій підставі взаємопов'язаних та взаємообумовлених завдань дало можливість автору логічно та послідовно викласти матеріал, повно розкрити проблемні питання та надати своїм висновкам переконливої аргументації.

Сформульовані завдання дослідження узгоджуються з розділами дисертації і відображені у її висновках. Структура дисертаційного дослідження дозволяє повною мірою охопити предмет і подати у логічній послідовності отримані результати.

Робота характеризується єдністю змісту, взаємоузгодженістю, висновки кореспондують поставленим завданням.

Достовірність і наукова новизна положень, висновків та рекомендацій. В умовах правового режиму воєнного стану виникає нагальна

потреба ґрунтового аналізу суспільних відносин, пов'язаних з методикою розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва, з урахуванням нових умов, які склалися нині в Україні. На загальнотеоретичному рівні автор дисертаційної роботи вперше здійснив комплексне дослідження вказаних проблем.

Дисертація містить нове розв'язання у сучасних умовах важливого наукового завдання, яке полягає у визначенні методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва. Змінюються часи, змінюються механізми вчинення правопорушень. Це потребує постійної актуалізації методики розслідування.

Винесені на захист положення мають наукову новизну, що характеризують роботу як самостійне, комплексне монографічне дослідження.

Результати дослідження доповідалися на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних заходах і є достатньо апробованими.

Автором вперше: запропоновано сучасну методику розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва, основними елементами якої є: класифікація досліджуваних кримінальних правопорушень; їх криміналістичну характеристику (дані про типові ознаки предмета злочинного посягання і правового регулювання зазначеної сфери як елемента обстановки вчинення кримінальних правопорушень; способи їх учинення; «слідова картина»; характеристика правопорушника); обставини, що підлягають встановленню, типові слідчі ситуації, завдання і засоби їх вирішення на початковому етапі розслідування; планування та організація розслідування досліджуваних кримінальних правопорушень; тактичні особливості окремих слідчих (розшукових) дій та використання спеціальних знань під час розслідування; правову регламентацію публічних закупівель у сфері будівництва обґрунтовано як основу формування криміналістичної характеристики досліджуваних кримінальних правопорушень, а систему відповідних нормативно-правових

актів згруповано на законодавчому та підзаконному рівнях і класифіковано залежно від сфер суспільних відносин, що ними регулюються: публічних закупівель; будівництва, архітектури і землеустрою; особливостей здійснення публічних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану в Україні; визначено систему способів учинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва, що розподілені на групи: 1) основний спосіб корупційного збагачення («відкат»); 2) безпосередні способи: 2.1) загальні, властиві всім кримінальним правопорушенням, пов'язаним із публічними закупівлями; 2.2) специфічні для сфери будівництва, – із зазначенням їх «слідової картини» на рівнях індикаторів та можливих доказів; окреслено специфіку обставин, що підлягають доказуванню у кримінальних провадженнях, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва, яка визначає необхідність встановлення вже на початковому етапі розслідування: конкретних норм законодавства про публічні закупівлі чи сфери будівництва, що були порушені під час відповідної злочинної діяльності; факту невідповідності ціни закупленого товару, виконаних робіт чи наданих послуг у порівнянні з їх ринковою вартістю з метою доказування отримання «відкату»; конкретні способи вчинення кримінальних правопорушень, що вчинюються безпосередньо під час публічних закупівель, та ті, які є специфічними саме для сфери будівництва; особливості місця і часу вчинення розглядуваних кримінальних правопорушень; вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням (має значення для визначення питання про підслідність згідно ст. 216 КПК); факт того, що предметом злочинного посягання були саме бюджетні кошти; належність підозрюваних до службових осіб замовника закупівлі, або учасника її процедури, або державних органів, що здійснюють наглядові чи контрольні функції; обставини згідно з п. 6 ст. 91 КПК України.

Отже, вивчивши стану наукової розробки представленої теми, як вірно зазначає Олександр Сара, виникла нагальна необхідність у проведенні

наукового аналізу та усуненні проблем у методиці розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва, або окреслення шляхів їх вирішення. Слід констатувати, що із визначеним завданням дисертант вдало впорався.

Дисертація є самостійною роботою, висновки дисертаційного дослідження відповідають визначеній меті та поставленим завданням, поглиблено і змістовно розкривають їх. Наукові положення та рекомендації в достатній мірі обґрунтовані і базуються на достовірних наукових даних.

Основні наукові результати дослідження висвітлені у 8-ми наукових працях, із них 3 статті у наукових фахових виданнях, одна публікація у виданні іноземної держави та 4 тези доповідей на конференціях.

Заслуговують на увагу подані автором у додатку відомості щодо способів учинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із державними закупівлями у сфері будівництва. Є акт впровадження результатів дисертаційного дослідження.

Все вищезазначене свідчить про новизну, важливість та практичну значущість проведеного дисертаційного дослідження.

Підкреслюючи позитивні моменти дисертаційної роботи Олександра Сари, необхідно вказати і на наявність дискусійних чи таких, що потребують додаткової аргументації, положень.

1. Так, зокрема, у підрозділі 2.1 «Правова регламентація публічних закупівель у сфері будівництва як основа формування криміналістичної характеристики досліджуваних кримінальних правопорушень» автором слушно вказується, що до правової основи розглядуваної сфери суспільних відносин, зокрема, належать нормативні акти, що регламентують порядок здійснення публічних закупівель під час воєнного стану. Це, передусім, постанови Кабінету Міністрів України, які визначають особливості їх проведення під час війни: «Деякі питання здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для задоволення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану» від 2 березня 2022 р. № 185; «Про

затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» від 12 жовтня 2022 р. № 1178; «Деякі питання здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану» від 11 листопада 2022 р. № 1275. Крім того, на стор. 70-71 визначені окремі, найсуттєвіші, особливості порядку проведення публічних закупівель в особливий період. Водночас, слід наголосити, що рецензована робота ще більше б підсилила своє практичне значення, якщо б у другому її розділі дисертантом було приділено більше уваги специфіці розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва саме в умовах воєнного стану.

2. Приєднуючись до висновку дисертанта з приводу того, що початковий етап розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва, часто сполучений із слідчою ситуацією, коли кримінальне провадження розпочинається за матеріалами оперативних підрозділів, подальший напрям розвитку чи удосконалення запропонованої методики вбачаю у поглибленні практичних рекомендації, спрямованих на виявлення фактів досліджуваного виду злочинної діяльності із застосуванням засобів оперативно-розшукової діяльності, передусім кримінального аналізу.

Загальний висновок по дисертації. Висловлені пропозиції носять дискусійний або рекомендаційний характер, істотно не впливають і не знижують загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Олександра Сари.

Вимоги академічної доброчесності дотримані у повному обсязі, наявний висновок Unichек – позитивний.

Отже, дисертація Олександра Сари на тему: «Методика розслідування кримінальних правопорушень пов'язаних із публічними закупівлями у сфері будівництва», є самостійним, завершеним монографічним дослідженням, що

відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, наказу Міністерства освіти та науки України № 40 від 12.01.2017, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03.02.2017 за № 155/30023, а її автор – Сара Олександр, на основі успішного публічного захисту, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

доктор юридичних наук, професор,
доцент кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
Міжнародного гуманітарного університету

Анатолій ПРИТУЛА

Відгук засвідчує

